

4. Життя до і після ІРО, або Українські аграрії прямують на Варшаву // АГРОПРОФІ. — № 14 [107]. — 16.04.2010 / [Електронний ресурс]. — Доступно з: <http://agroprofi.com.ua/downloads/nomera/2010/agroprofi_14.pdf>.

5. Варшавская биржа начала расчет индекса украинских компаний / Прес-реліз інформаційного агентства Уніан від 05.05.2011/ [Електронний ресурс]. — Доступно з: <<http://www.unian.net/rus/news/news-434203.html>>.

6. WIG Ukraine Index composition / [Електронний ресурс]. — Доступно з: <http://www.gpw.pl/portfele_indeksow_en#WIG-Ukraine>.

7. *Мадай А., Романюк Е.* Сорвать куш // БИЗНЕС. — №35 (814). — 01.09.2008 / [Електронний ресурс]. — Доступно з: <http://www.business.ua/articles/Rynok_sel%CA%B9hozzemel%CA%B9_Ukrainy/Sorvat_kush-14398>.

УДК 336.76(075.8)

О. В. Глущенко,

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та кредиту,
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ З БОКУ ПРОДУКТІВ ФІНАНСОВОГО ІНЖИНІРИНГУ

Фундатором ґрунтовних досліджень з питань фінансової безпеки є О. Барановський Застосуємо розроблену науковцем класифікацію загроз фінансовій безпеці, для визначення рівня загроз від продуктів, які розроблені завдяки застосуванню фінансового інжинірингу [1, с. 59].

Першою класифікаційною ознакою загроз фінансовій безпеці є відношення до об'єкта або суб'єкта. Вирізняють внутрішні, зовнішні, транснаціональні та глобальні загрози. У залежності від рівня ринку на якому розповсюджуються та обертаються продукти фінансового інжинірингу можуть бути задіяні усі види загроз. Яскравим прикладом може слугувати гучне банкрутство Lehman Brothers — банку з понад 150 річною історією під час фінансової кризи, яке сколихнуло не тільки фондовий ринок США, а й луною відбилосся на усіх крупних фондових біржах світу.

Хвиля банкрутств банків розпочалася з Bear Sterns — одного з ведучих інвестиційних банків США, а поглинання (замість об'яви про банкрутство) Merrill Lynch стало одним з індикаторів

закінчення гострої фази кризи та було сприйнято ринком як позитивний сигнал. Основним чинником банкрутства банків стала наявність у активах банків «токсичного сміття» — деривативів, які були емітовані під проблемні іпотечні папери.

Другою класифікаційною ознакою є реальність загроз фінансовій безпеці. До цієї ознаки відносять загрози, що існують, ті, що лише формуються; потенційні, очікувані та примарні.

Поширення продуктів фінансового інжинірингу, які якісно змінюють ризики, змішуючи та переносючи їх на інвесторів, становлять реальну загрозу, що буде лише збільшуватися, разом зі збільшенням кількості якісно нових фінансових інструментів та охопленням ними усіх секторів ринку фінансових послуг. Таким чином, можемо встановити, що загрози фінансовій безпеці є реальними, що з часом лише збільшуються.

Третьою класифікаційною ознакою є стійкість загрози. Виокремлюють постійні, раптові, миттєві та прогнозовані загрози. Фінансові продукти, які створені шляхом застосування фінансового інжинірингу, розробляються з певними характеристиками щодо їх очікуваної ліквідності, тому вони швидко розповсюджуються на фінансових ринках, осідаючи у інвестиційних портфелях покупців. Поширення штучних фінансових інструментів в умовах фінансової економіки генерує постійну загрозу формування «кредитних бульбашок» (credit bubble) — це доведено у роботах О.Д. Смірнова [2—4]. У відповідності до встановлених положень маємо визначити, що на тлі постійної загрози формування «кредитної бульбашки» виникають раптові загрози її розриву. Особливістю стійкості загроз фінансовій безпеці з боку продуктів фінансового інжинірингу є їх одночасна постійність і непередбачуваність. Постійність виявляється у тривалому збільшенні надлишкової ліквідності та, як наслідок, формуванні «кредитних бульбашок». Раптовість — у непередбачуваності часу, коли лусне бульбашка та потоки фінансових активів перетворюються у нічим не підкріплені зобов'язання. Прогнозованість загроз є частковою у межах досить широкого релевантного діапазону.

Четвертою класифікаційною ознакою є тривалість загрози, вирізняють тривалі й швидкоплинні. Формування «кредитних бульбашок» є результатом поширення продуктів фінансового інжинірингу. Загроза фінансової кризи є тривалою, проте гостра фаза кризи — швидкоплинна, також тривалим є подолання наслідків фінансової кризи реальним сектором економіки.

П'ятою класифікаційною ознакою загроз є термін її дії. За цією ознакою виділяють тимчасові та постійні загрози фінансовій безпеці. Створення нових фінансових продуктів, які містять у собі віртуальну складову можемо віднести до довгострокової загрози, на підґрунті якої формуються середньострокові, що полягають у появі «кредитних бульбашок». У короткостроковому періоді існує загроза розриву бульбашки й витоку віртуальної надлишкової ліквідності на фінансові ринки і ринки реального сектору.

До постійних загроз необхідно віднести збільшення віртуального фіктивного капіталу у фінансових продуктах. Сама по собі наявність віртуального капіталу не може становити загрозу фінансовій безпеці. Генерує ризики перехід капіталу з віртуальної форми у реальну.

Шостим принципом класифікації є ознака, яка диференціює загрози фінансовій безпеці у залежності від стадії: виникаючи, затухаючи, ті, що розвиваються та ті, що загострюються. Можемо визначити загрозу з боку продуктів фінансового інжинірингу, як ту, що розвивається. З поширенням продуктів фінансового інжинірингу збільшується загроза їх деструктивного впливу на фінансові ринки. Фінансовий інжиніринг охоплює не тільки фондовий ринок, а й ринки банківських та страхових послуг — тобто зростає загроза поширення кризових явищ на інші сектори ринку фінансових послуг.

Захист фінансової безпеки від загроз, що пов'язані з поширенням продуктів фінансового інжинірингу повинен ґрунтуватися на системі попереджуючої діагностики загроз та ризиків новітніх фінансових інструментів.

Список літератури

1. *Барановський О. І.* Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): Монографія. / О. І. Барановський // — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. — 759 с.
2. *Смирнов А.* Кредитный «пузырь» и перколяция финансового рынка / А. Смирнов // Вопросы экономики. — 2008. — № 10. — С. 4—31.
3. *Смирнов А. Д.* Макрофинансы I: методология моделирования пузырей и кризисов / А. Д. Смирнов // Экон. журнал ВШЭ. — 2010. — № 3. — С. 275—310.
4. *Смирнов А. Д.* Макрофинансы II: модель пузырей и кризисов / А. Д. Смирнов // Экон. журнал ВШЭ. — 2010. — № 4. — С. 401—439.